

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2551-517X>
Researchgate.net
www.eSearchgate.net/profile/tuvshinsanaa-enkhbat

ТАНИЛЦУУЛГА

Магистр (M.Sc) Э.Түвшинсанаа нь ШУА-ийн Ботаникийн хүрээлэнгийн Ботаникийн цэцэрлэгийн салбарт 2013-2014 онд “Ботаникийн цэцэрлэгийн нөхцөлд жимс, жимсгэний сөөг ургамал тарималжуулж, нутагшуулах судалгаа”, 2015-2017 Ерөнхий болон сорилын биологийн хүрээлэнгийн ургамлын интродукцийн лабораторит “Ботаникийн цэцэрлэгт тарималжуулж, нутагшуулж буй жимс, жимсгэний сөөг ургамлын үр, тоосны морфологи, кариологийн судалгаа” судалгаа” 2019-2021 “Монгол орны ховор устаж болзошгүй ургамлын генийн санг хамгаалах интродукцийн үндэслэл” зэрэг суурь судалгааны ажлын үндсэн гүйцэтгэгчээр амжилттай ажиллаж “Шилмүүст төрлийн модыг тарималжуулах, нутагшуулах” судалгааны аргазүй боловсруулж Шилмүүст модны 2 овгийн 6 төрлийн ургамалд улирлын хөгжлийн хэм, өсөлт хөгжлийн биологи, орчны нөхцөлд дасан зохицох, үржүүлэх зэрэг судалгааны ажлыг хийж байна. 2017 онд “Сибирь шинэсний үрийн морфологи хэмжээг харьцуулсан судалгаа” (Дархан цаазат Богдхан-Уул, Төв аймгийн Мөнгөн Морьт сумын жишээн дээр) сэдвээр магстрын зэрэг хамгаалсан. Э.Түвшинсанаа нь ажиллах хугацаандаа Ботаникийн цэцэрлэгийн үзмэрийн хэсэг байгуулах, шилмүүст төрлийн мод тарималжуулж, нутагшуулах талаар судалсан.

БҮТЭЭЛ (дэлгэрэнгүй)

Нэг сэдэвт бүтээл-1
Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл-13
Гадаад-
Дотоод-13
Эрдэм шинжилгээний илтгэл-13
Гадаад-
Дотоод-8
Удирдсан болон гүйцэтгэсэн төсөл
Удирдсан төсөл-
Гүйцэтгэсэн төсөл-5

ХОЛБОО БАРИХ

Утас: 976-99054349
Цахим шуудан:
tuvshin.seed@gmail.com
tuvshinsanaae@mas.ac.mn

БОЛОВСРОЛ

2003-2007 Хөдөө аж ахуйн их сургууль, Усалгаатай газар тариалангийн агрономич, Бакалавр
2014 – 2017 Хөдөө аж ахуйн их сургууль, Ойн инженер, Магистр

АЖЛЫН ТУРШЛАГА

2008-2013 ШУА-ийн Ботаникийн хүрээлэнгийн Гидротехникч
2015–2019 ШУА-ийн Ботаникийн хүрээлэн, Ерөнхий болон Сорилын биологийн хүрээлэнийн Эрдэм шинжилгээний ажилтан
2019-2021 ШУА-ийн Ботаникийн хүрээлэнгийн Эрдэм шинжилгээний ажилтан

СУДАЛГААНЫ ЧИГЛЭЛ

- Ургамлын интродукци

ШАГНАЛ

2014 Шинжлэх Ухааны Академийн жуух
2017 БОНХАЖЯ-ны

ШУА–ИЙН БОТАНИКИЙН ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮРЭЭЛЭНГИЙН УРГАМЛЫН ГЕНОФОНД,
ИНТРОДУКЦИЙН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДЭД АЖИЛТАН ЭНХБАТЫН
ТҮВШИНСАНААГИЙН БҮТЭЭЛИЙН ЖАГСААЛТ

I. НЭГЭН СЭДЭВТ БҮТЭЭЛ

1. **Түвшинсанаа Э., 2017.** Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* L.) үрийн морфологи хэмжээг харьцуулсан судалгаа (Дархан цаазат Богдхан-Уул, Төв аймгийн Мөнгөн Морьт сумын жишээн дээр) *сэдэвт магстрын бүтээл*. Улаанбаатар.

II. ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ӨГҮҮЛЭЛ

ДОТООДОД

1. **Түвшинсанаа Э.,** Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С., 2014. Төв аймгийн Мөнгөн морьт сумын Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* Ldb) үрийн морфологийн судалгаа. *ШУТИС-ийн Шинжилгээний бүтээлийн эмхэтгэл*, 1/148:325-327.
2. **Түвшинсанаа Э.,** Жамъянсүрэн С., 2014. Ботаникийн цэцэрлэгт тарималжуулсан болон Сэлэнгэ аймгийн Ерөө голын дагуу ургасан жимсгэнэт өрөлний (*Malus baccata* Mill) тоосны морфологийн судалгаа, *Journal of the Ulaanbaatar State University Volume 10* (9):38-40.
3. Дорждэрэм Б., **Түвшинсанаа Э.,** Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С., Нинж Б. 2016. “Монгол орны байгалийн чацаргана (*Hippophae Rhamnoides*.L.)-ны үр, тоос түүнийг селекцид ашиглах боломж” *ХААИС-ын Агроэкологийн сургуулийн бүтээл*, 07(03): 111-115.
4. Дорждэрэм Б., **Түвшинсанаа Э.,** Батдэлгэр Б., Жамъянсүрэн С., Нинж Б. 2016. Монгол орны нөхцөлд тарималжуулж байгаа Өндөр зоосонцэцэг (*Inula helenium* L)-ийн биоморфологийн судалгааны дүнгээс. *ХААИС-ын Агроэкологийн сургуулийн бүтээл*, 07(03): 10-14.
5. **Түвшинсанаа Э.,** Бямбасүрэн З., Ариунбаатар Т., 2016. Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* Ldb.) үр, боргоцойн морфологийн зарим үзүүлэлтийг харьцуулсан дүн. “*Ногоон хөгжил-байгаль орчин*” оюутаны эрдэм шинжилгээний бага хурлын эмхэтгэл, 45-47.
6. **Түвшинсанаа Э.,** Бямбасүрэн З., Ариунбаатар Т. 2016. Сибирь, дагуур шинэсний үр, боргоцойн морфологийн харьцуулсан судалгаа “*Ногоон хөгжил-байгаль орчин*” оюутаны эрдэм шинжилгээний бага хурлын эмхэтгэл, 42-44.
7. Төгсбаяр Л., Жамъянсүрэн С., Янжинлхам Э., Ариунбаатар Т., Пагмадулам С., **Түвшинсанаа Э.** 2017. Дагуур шинэс (*Larix gmelinii* L.)-ний нөөц, тархац, өнөөгийн байдал. *Монгол орны байгаль, уур амьсгалын үнэн нөөц онол практикийн бага хурлын илтгэлүүдийн эмхэтгэл*, 262-270.
8. **Түвшинсанаа Э.,** Ариунбаатар Т., Дорждэрэм Б., Жамъянсүрэн С. 2017. Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* LEDEB.) үрийн морфологи хэмжээг харьцуулсан судалгаа. *Ерөнхий болон Сорилын биологийн хүрээлэнгийн бүтээл*, 33: 239-244.

9. Ганболд Ж., Насанжаргал Т., Жамъянсүрэн С., **Түвшинснаа Э.** 2017. Зэрлэг гүзээлзгэнэ (*Fragaria orientalis*)-ний шинж тэмдэг, шинж чанар, кариологийн судалгааны дүн. *Агроэкологи №10 (03)*,
10. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Ariunbayar E., Jamiyansuren S., Ninj B. 2018. “Study of distribution and native forms of sea-buckthorn of Depression of Great lakes” *Journal of ecology plant protection*, Vol.06 (01):56-63.
11. **Түвшинснаа Э.**, Ариунбаяр Э. 2018. Ботаникийн цэцэрлэгт тарималжуулж, нутагшуулсан сарнайн (*Rosa*) төрлийн ургамлын үр, тоосны морфологи. *Хүрэлтогоот эрдэм шинжилгээний бага хурал*, 196-204.
12. Ариунбаяр Э., Дорждэрэм Б., **Түвшинснаа Э.** 2019. ШУА-ийн Ботаникийн цэцэрлэгт тарималжуулж, нутагшуулсан зарим зүйл гоёл чимэглэлийн болон жимс жимсгэнэт сөөг ургамлын амьдрах чадварын үнэлгээ. *Хөдөө аж ахуйн шинжлэх ухаан эрдэм шинжилгээний сэтгүүл тусгай дугаар*, 172-177.
13. **Түвшинснаа Э.**, Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С. 2020. Төв Аймгийн Мөнгөн Морьт сумын нутагт Сибирь Шинэсэн (*Larix Sibirica* Ldb.) ойд үрийн талбай тусгаарласан судалгааны дүн. *Ургамалжлын урт хугацааны мониторингийн Мөнгөн морьтын ойт хээрийн суурингийн эрдэм шинжилгээний бүтээл*, 145-149.

III. Эрдэм шинжилгээний илтгэл

ГАДААДАД

1. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Jamiyansuren S., Handsuren D., Ninj B. 2018. Results of the morphological and genetic studies on Mongolia's natural sea buckthorn (*Hippophae Rhamnoides*.L.) -'s seeds and pollens. The 8 th international sea buckthorn association conference (ISA-2018), Sep. 21-24 Taiyuan, China 68-71.
2. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Jamiyansuren S., Handsuren D., Ninj B. 2018. Distribution and genetic resource of Mongolian natural wild seabuckthorn (*Hippophae rhamnoides*. L). The 8 th international sea buckthorn association conference (ISA-2018), Sep. 21-24 Taiyuan, China 72-73.
3. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Jamiyansuren S., Handsuren D., Ninj B. 2018. Analysis of Surface of Seabuckthom (*Hippophae rhamnoides* subsp. *Mongolica*. Rousi) Seeds with SEM. The 8 th international sea buckthorn association conference (ISA-2018), Sep. 21-24 Taiyuan, China 74.
4. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Ariunbayr E., Jamiyansuren S., Handsuren D., Ninj B. 2018. Pollen Morphology of Seabuckthom (*Hippophae rhamnoides*. subsp. *Mongolica*. Rousi L) in Mongolia. The 8 th international sea buckthorn association conference (ISA-2018), Sep. 21-24 Taiyuan, China 75.
5. Dorjderem B., **Tuvshinsanaa E.**, Ariunbaatar T., Ariunbayr E., Jamiyansuren S., Handsuren D., Ninj B. 2018. Study of distribution and native forms of sea-buckthorn (*Hippophae rhamnoides* ssp.

mongolica Rousi) of Depression of Great lakes. The 8 th international sea buckthorn association conference (ISA-2018), Sep. 21-24 Taiyuan, China 76.

ДОТООДОД

1. **Түвшинсанаа Э.** 2013. Дархан цаазат Богдхан-Уул, Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* Ldb) үрийн морфологийн судалгаа. *Ботаникийн хүрээлэнгийн онол, аргазүйн семинар*, Улаанбаатар, 04.19.
2. **Түвшинсанаа Э.** 2014. Дархан цаазат Богдхан-Уул, Төв аймгийн Мөнгөн морьт сумын Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* Ldb) үрийн морфологийн судалгаа. *ХААИС, Агробиологийн сургуулын судалгааны онол, аргазүйн семинар*, Улаанбаатар, 05.07.
3. Дорждэрэм Б., **Түвшинсанаа Э.**, Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С., Нинж Б. 2015. Байгалийн болон таримал Чацарганы эр бутны цэцгийн тоосны судалгааны дүнгээс “Монгол орны жимс жимсгэний судалгааны өнөөгийн байдал, хэтийн төлөв.” Улаанбаатар, 06.12.
4. Дорждэрэм Б., **Түвшинсанаа Э.**, Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С., Нинж Б. 2016. Монгол орны байгалийн чацарганы (*Hipporhae Rhamnoides*.L.) үр, тоос түүнийг селекцид ашиглах боломж. *Байгалийн ухааны залуу эрдэмтэдийн холбооны хүрэл тогоот эрдэм шинжилгээний бага хурал*, Улаанбаатар:123-125.
5. **Түвшинсанаа Э.** 2016. Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* Ldb.) үр, боргоцойн морфологийн зарим үзүүлэлтийг хаьцуулсан дүнгээс. *Эко ази дээд сургуулийн оюутаны ЭШ бага хуралд*, Улаанбаатар, 03.20.
6. Дорждэрэм Б., **Түвшинсанаа Э.**, Ариунбаатар Т., Жамъянсүрэн С., Нинж Б., 2016. Результаты Морфолого-Кариологического Исследования Пыльцы и Семян Естественной Облепихи (*Hipporhae Rhamnoides*.L.Mongolica) Монголий. *Монгол-Оросын залуу судлаачдын онол-практикийн бага хурал*, Улаанбаатар, 09.09.
7. Dorjderem Balchin., **Tuvshinsanaa Enkhbat.**, Ariunbaatar Tumurbaatar., Ninj Badam., Jamiyansuren Sandagdorj. 2017. Study of distribumion and native forms of sea-buckthorn of depression of great lakes. *Differentiating the impact of climate and socio-economical change on natural ecosystems in Mongolia; comparative studies in Japan and Mongolia*, march.6-8 ulaanbaatar, 136-139.
8. **Түвшинсанаа Э.** 2017. Сибирь шинэсний (*Larix sibirica* LEDEB.) үрийн морфологи хэмжээг харьцуулсан судалгаа. *ХААИС, МДС-ийн эрдмийн зөвлөл*.

IV. СТАНДАРТ, ПАТЕНТ

1. Банзрагч Ц., Жамъянсүрэн С., Ариунбаатар Т., **Түвшинсанаа Э.**, Удвал У., Ойн үрийн байнгын талбай байгуулах. Стандарчилал, Хэмжилзүйн Үндэсний зөвлөл,
MNS: 6531-2015

V. СУРТАЛЧИЛГАА,

1. **Түвшинсанаа Э.**, Бусад. 2014. Ботаникийн хүрээлэнгийн 40 жил. *баримтат кино*, Улаанбаатар.
2. **Түвшинсанаа Э.**, Ботаникийн цэцэрлэгийн өнөөгийн тулгамдаж буй асуудал. *МҮОНТ-ийн Эрэн сурвалжлах нэвтрүүлэг*.2015.VI.08
3. **Түвшинсанаа Э.**, Жимс, жимсгэний ургамлын ач холбогдол. *МҮОНР-ын тухай Байгаль хүүхэд нэвтрүүлэг*, 2015.VII.05
4. **Түвшинсанаа Э.**, Бусад. Чимэглэлийн модлог ургамлыг хэрхэн тариалах арга. *Word HD телевизийн нийгэм, эдийн засгийн нэвтрүүлэг*. 2016.10.17
5. **Түвшинсанаа Э.**, Ариунбаяр Э., Гэрэлчулуун Я., Дорждэрэм Б., Янжинлхам Э., 2017. Ботаник цэцэрлэгт тарималжуулж, нутагшуулсан модлог ургамал өнгөт-зурагт хуудас. Улаанбаатар хот. 300ш
6. **Түвшинсанаа Э.**, Бусад. 2019 Ботаникийн цэцэрлэгт тарималжуулж, нутагшуулсан мод, сөөг ургамлын зурагтай 2020 оны цаг тооны бичиг.
7. **Түвшинсанаа Э.**, Бусад. Ботаникийн цэцэрлэгийн цаг үеийн асуудал. *SBN телевизийн цаг үеийн мэдээгээр*, 2019.05.21
8. **Түвшинсанаа Э.** *МҮОН-Радиоогийн Хүүхдийн редакци*, 2020.06.25
9. **Түвшинсанаа Э.** *МҮОН-Радио*, 2020.06.30

Бүтэлийн жагсаалт гаргасан: ЭША...../Э.Түвшинсанаа/
Хянан: Ургамлын генофонд, интродукцийн лабораторийн эрхлэгч, доктор
(Ph.D) ...../Н. Очгэрэл/